

REFERAT

Arbeidsmøte vannrammedirektivet Bodø 10. september -08

- Om tiltak i vannområde Ranfjorden

Tilstede:

- Fiskeridirektoratet Region Nordland v/ Arnt Olsen
- Kystverket Nordland v/ Anniken Nylund Aasjord
- Statens Vegvesen Region Nord v/ Geir Risvik
- Bergvesenet v/ Per Zakken Brekke
- Hemnes kommune v/ Trond Møllersen
- Rana kommune v/ Torhild Jakobsen og Sverre Selfors
- Fylkesmannen i Nordland Miljøvernnavdelingen v/ Lars Sæter, Torgeir Fahle og Kristin B. Klausen (møteleder og referent)

Forfall:

- NVE Region Nord v/ Gunnar Kristiansen og Morten Kielland
- Mattilsynet Region Nordland v/ Line Kristine Lillerødvann
- Hattfjelldal kommune
- Leirfjord kommune
- Nesna kommune
- Vefsn kommune

Hensikten med møtet:

- Få avklart tiltaksalternativ og fordelt de oppgavene som skal utføres i forbindelse med tiltakene. I tillegg var det ønskelig å få forslag fra etatene, spesielt NVE, om hvilke vannforekomster som skal settes til SMVF (sterkt modifiserte vannforekomster).

Oppsummering:

- Arbeidet med vanddirektivet er ca. 6 mnd forsinket.
- Arbeidet med tiltaksalternativ må gå parallelt med dokumentet ”*miljøpåvirkninger og vesentlige utfordringer i vannområde Ranfjorden*” som er ute på høring og overvåkning over delområde Sørfjorden.
- Det må arbeides mer med tiltaksalternativ i hver sektor.

1. Orientering om status og framdrift

Fullkarakteriseringen av første vannområde er gjennomført siden siste møte. Resultatet viser at det i vannområde Ranfjorden finnes en god del vannforekomster/vassdrag som er plassert i ”risiko” eller ”mulig risiko”

Planprogrammet er vedtatt. Det kom inn 6 høringsuttalelser. Teksten ble endret i henhold til innspill der det var nødvendig.

Dokumentet med oversikt over vesentlige spørsmål ”*miljøpåvirkninger og vesentlige utfordringer i vannområde Ranfjorden*” ble lagt ut på høring 15. mai 2008. Høringsfrist er satt til 15. november. Foreløpig har det kun kommet to høringsuttalelser. Alle de involverte etatene ble oppfordret til å gi høringsuttalelse så snart som mulig siden arbeidet med tiltak går parallelt.

Det er laget et forslag til overvåkningsprogram for vannområde Ranfjorden- vannregion Nordland. Forslaget til overvåkningsprogram bygger på resultater fra fullkarakteriseringen og høringsdokumentet ”*miljøpåvirkninger og vesentlige utfordringer i vannområde Ranfjorden*”. Det gir forslag til helhetlig vannovervåkning i vannområdet ved å presentere et opplegg for tiltaksorientert overvåkning og problemkartlegging for de mest prioriterte utfordringene. Programmet gir også innspill til supplerende undersøkelser innen basisovervåkning/nasjonal overvåkning. Utfordringen for å nå målet om god miljøtilstand i alle vannforekomster regnes som størst i delområde Nord- Rana og Sørfjorden.

Det vil bli utført en overvåkning av miljøtilstanden mht. overgjødsling og miljøgifter i delområde Sørfjorden i høst. Det er mottatt 700 000 fra DN til finansiering av overvåkingen og NIVA er leid inn som konsulentfirma. Arbeidet starter i andre halvdel av september og vil avsluttes med en rapport innen 1. desember. Data vil bli gjort tilgjengelig fra NIVA underveis.

Inndeling av vannområder i resterende del av region Nordland pågår. Forslag til inndeling og avgrensning av vannregion Nordland i 13 vannområder er sendt til Direktoratet for naturforvaltning for endelig godkjenning.

Felles møte mellom svenske og norske vannmyndigheter der blant annet grenseoverskridende vassdrag var tema ble avholdt i Selbu 8-9 mai 2008. Problematikken med de grenseoverskridende vassdragene i første vannområde ble diskutert, men det ser ikke ut til å være noen konflikter her.

Tiltaksanalysen

Etter forskriften om rammer for vannforvaltningen skal VRM i samarbeid med VRU utarbeide et tiltaksprogram som beskriver hvilke beskyttelsestiltak og hvilke miljøforbedrende tiltak som er nødvendige for å nå eller opprettholde miljømålene om minst god økologisk tilstand. For SMVF er målet god økologisk potensial.

Forskriften ansvarliggjør videre sektormyndigheter, fylkesmannen, fylkeskommuner og kommuner i å utrede de nødvendige tiltakene innenfor sine ansvarsområder. Tiltakene skal vurderes på tvers av sektorer, og prioriteres ut fra samfunnsmessige kostnader og effekter/nytte av tiltakene så langt det lar seg gjøre.

Målet med tiltaksarbeidet er å finne fram til den kombinasjonen av tiltak (”tiltaks pakken”) som mest kostnadseffektivt gjør det mulig å nå og opprettholde miljømålene for alle vannforekomstene. Tiltak som gir mest miljøgevinst for pengene skal prioriteres

Tiltaksanalysen skal gi en vurdering av:

- Miljøutfordringene i vannområdet
- Behovene og ønskene for bruk og beskyttelse av vannområdet
- Hvilke tiltak som er gjennomført, påbegynt eller planlagt

- Oversikt over eksisterende rettigheter og tillatelser
- Hvilke tiltak som trengs for å oppnå miljømålene for de ulike sektorene
- Hvilke kostnader som er knyttet til de enkelte tiltakene
- Om den samfunnsøkonomiske nytten (fordelene) av de foreslåtte tiltakene står i forhold til kostnadene (ulempene)- så langt det er mulig

2. Arbeid med tiltaksalternativ for første vannområde

På forhånd var det sendt ut en oversikt over alle vannforekomster/vassdrag i kategorien ”mulig risiko” og ”risiko” med oversikt over påvirkningsfaktorer og ansvarlige myndigheter. På møtet ble det gjennomgang av alle vannforekomstene/vassdragene og ansvarlige myndigheter fikk gå gjennom den informasjonen de satt med. Torgeir viste underveis resultater fra karakteriseringa med bruk av vann- nett.

NVE var ikke tilstede så vannkraftregulering som er en stor påvirkningsfaktor i første vannområde ble ikke gjennomgått. Det vil bli et møte mellom fylkesmannen og NVE ved en senere anledning. Grunnvann ble heller ikke med i gjennomgangen.

Resultat fra gjennomgang av vannforekomstene/vassdragene:

Ranavassdraget

Rana kommune:

Viktige industribedrifter bruker vann fra vassdraget. Når det er lite vann i elva får bedriftene problemer med vanntilførselen, dermed kriseløsning med kommunalt drikkevann. Vannføring i nedre delen av Ranaelva er i stor grad avhengig av kjøringen av kraftverkene.

Nasjonalt laksevassdrag- bør stå høyt på tiltakslista

Lite landbruksforurensning

Skal sjekke om de har mer informasjon

Spredte avløp

- Storforshei- tatt rede på
- Ingen tiltak i gang
- Har oversikt over avløp
- Behov for å kontrollere utslipp
- Ferskvann vil bli prioritert

Tiltak:

Kontroll av kloakkutslipp.

Vegvesenet:

Ingen påvirkninger vurdert som kritisk.

Problematikken med vei salting ble tatt opp, men ble ikke ansett som problematisk i første vannområde.

Ønsker seg generelt en økologisk vurdering av hva som er viktigst og dermed må prioriteres.

Vandringshinder/ødelagt fisketrapp nederst i Plura er et problem som må tas opp med jernbaneverket som er informert om situasjonen.

Bergvesenet:

SFT må kanskje mer inn her

Det er gjort mye kartlegging av bergvesenet og de skal sjekke opp om de har mer informasjon

Fylkesmannen:

Mye arbeid med *Gyrodactylus salaris* (Gyro) er gjort og pågår. Rotenonbehandlet i 2003-2004. Kan bli friskmeldt i 2009 eller 2010 hvis ikke Gyro blir påvist igjen. Tiltaksplan foreligger og det kan henvises til denne.

Det foreligger søknad om beredskapsplan for tiltak ved eventuell oppdagelse av Gyro.

Mattilsynet har ansvar for overvåkning

Regulantenprosjektet "bedre fiske i regulerte vassdrag" pågår også. Fokus på tiltak, eks. biotopforbedring og fiskeutsettinger.

Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen og NVE har med hjemmel i konsesjonsvilkårene mulighet til å pålegge regulanten å gjennomføre tiltak for å kompensere for allmennhetens tapte fiskemuligheter m.m. pga. regulering. Denne myndigheten kan trolig brukes mer.

Ved revisjon kan miljøvilkårene i gamle konsesjoner oppdateres. Usikkert hva som gjøres i forhold til endring av manøvreringsreglement (minstevannføring m.m.) utnyttes.

Fiskeridirektoratet:

Av karakteriseringen og dokumentet miljøpåvirkninger og utfordringer framgår at innslaget av rømt oppdrettslaks er relativt lavt i vassdragene i Ranfjorden vannområde. Det er imidlertid vist til en større rømming av oppdrettslaks i Sjonafjorden i 2007, som kan medføre en økning i andelen rømt laks i vassdragene.

Den videre behandling av utfordringene knyttet til biologisk belastning må være i tråd med gjeldende nasjonale føringer, jf. karakteriseringsveilederen side 46. Med bakgrunn i disse føringene legger Fiskeridirektoratet region Nordland til grunn at dersom det ved karakterisering av vassdrag avdekkes at rømt oppdrettsfisk er et problem, så skal det behandles etter relevant sektorlov og ikke inngå i tiltaksanalysen og eller som del av vannforvaltningsplanen.

Dersom det er uenighet om dette må problemstillingen løftes til Direktorsgruppen til avklaring.

Fylkesmannen er ikke enig i dette og henviser til karakteriseringsveilederen hvor det ikke står noe om at tiltak mot rømt oppdrettsfisk (og lakselus) ikke skal tas med i tiltaksanalysen. Det er også foreslått tiltak for å fjerne eller redusere biologiske belastninger (inkl. rømt oppdrettsfisk og lakselus) i tiltaksveilederen. Denne uenigheten mellom Fylkesmannen i Nordland og Fiskeridirektoratet region Nord må muligens løftes til direktorsgruppen for behandling.

Kisebekken

Brukerinteresser og påvirkninger:

Det er ikke fisk i bekken.

Det er tett bebyggelse i området og miljøgifter i bekken kan kanskje ha påvirkning på befolkningen. Mye av bekken er lagt i rør, men deler er åpen. Har også påvirkning på fjorden

Tiltak:

Dette er et meget vanskelig område å gjøre tiltak. Masse er spredt utover et stort område og dermed er forurensningen også veldig spredt og tiltak vil være veldig dyrt.

Det er gjort tiltak i forbindelse med skianlegg. Etter tiltaket er det mer vann og dermed lavere konsentrasjon enn før.

Mulig tiltak kan være å legge hele bekken i rør og føre den lengre ut i fjorden.

Straumelva

Rana kommune:

Det antas at det er et problem med overgjødning. Bør gjøres en overvåkning for å se om det er et reelt problem.

Forslag til tiltak:

- Kartlegging av kilde til overgjødning
- Se på randssonen langs elva
- Det er mye rundballer i området. Undersøk hvordan de lagres.
- Begrense beiting langs og tråkk i vassdraget

Mobekken

Bergvesenet:

Undersøkelser gjort av SFT viser at gruvevirksomhet ikke er noe problem.

Henviser her til tiltaksplan for Indre Ranfjorden.

Andfiskvassdraget

Sterkt påvirket av vannkraftutbyggingen. Vannkilde for Mo.

Regulantprosjektet, konsesjonspålegg og revisjoner: Se under Røssågavassdraget og Ranavassdraget.

Dalselvvassdraget

Rana kommune:

Spredt bebyggelse og kommunal slamavskiller. Så vassdraget er sannsynligvis ikke spesielt forurenset.

Ellers sterkt påvirket av vannkraftutbygging. Regulanten (Statkraft) er pålagt ulike tiltak.

Ranfjorden- Mo (kystvann)

Henviser her til tiltaksplan for Indre Ranfjorden

Kystverket:

Havnevesenet sitter med myndighet og kunnskap.

Det må kanskje jobbes mer med problemene med ballastvann. Anniken skal snakke med havnevesenet om problematikken.

Bergvesenet:

Tidligere notert problemer fra Kisebekken

Regulantprosjektet, konsesjonspålegg og revisjoner: Se under Røssågavassdraget og Ranavassdraget.

Ranfjorden- Hemneshalvøya (kystvann)

Henviser her til tiltaksplan for Indre Ranfjorden

Hemnes kommune:

Spredte avløp er notert som påvirkning i vannforekomsten, men dette er tvilsomt et problem.

Sveet (kystvann)

Påvirkning fra Straumelva, så tiltak må hovedsakelig skje her.

Tiltak:

- Slamavskiller
- Infiltrasjon til grunn
- Overvåkning for å kartlegge om det er et reelt problem med overgjødsling
- Tiltak i jordbruk - f. eks Reetablering av kantsone

Røssågavassdraget

Her får vi forhåpentlig mer kunnskap etter kartleggingen til NIVA.

Fylkesmannen:

Mye arbeid med *Gyrodactylus salaris* (Gyro) er gjort og pågår. Rotenonbehandlet i 2003-2004. Kan bli friskmeldt i 2009 eller 2010 hvis ikke Gyro blir påvist igjen. Tiltaksplan foreligger og det kan henvises til denne. Det foreligger søknad om beredskapsplan for tiltak ved eventuell oppdagelse av Gyro. Mattilsynet har ansvar for overvåkning.

Vassdraget er med i prosjektet ”bedre fiske i regulerte vassdrag”. Fokus på tiltak, eks. biotopforbedringer og fiskeutsettinger.

Gamle tillatelser på oppdrettsanlegg (røyeanlegg). Fylkesmannen (Torgeir) må se på dette i forhold til mulig forurensning.

Torgeir skal lage tiltaksliste for oppdrett

Hemnes kommune:

Problem med at lite av det kommunale avløpet er skilt. Dermed kan det bli overløp ved mye regn.

Mattilsynet har myndighet i forhold til Gyro.

Vegvesenet:

Det er 4-5 kulverter i sidebekker til Røssåga + 1 i Røssvatnet som skaper vandringsproblemer for henholdsvis sjøørret og innlandsørret.

Tiltak:

- Skifte ut kulverter
- Lage terskel nedstrøms

Ønsker å få oversikt over hvor tilstanden er verst for å gjøre tiltak der det er viktigst først. Kartlegging som er gjort må sendes til Fylkesmannen og NVE for å se om det er potensial i vannforekomsten.

Bergvesenet:

Skal undersøke hva de har av rapporter og undersøkelser.

Bedriften (Bleikvassli gruver) er i drift så ansvaret ligger hos dem.

Vanskelig å si noe om tiltak før resultatene fra kartleggingen foreligger, men det er tre hovedtiltak:

- Tildekking - mulig tiltak her
- Fjerning - mulig tiltak her
- Rense vann (veldig vanskelig og tar veldig lang tid)

Bjerkavassdraget

Fylkesmannen:

Genbanken/Statkraft Bjerka-anlegget har vanninntak i dammen ovenfor Jakobsforsen. Så lenge anlegget ligger her er det ikke aktuelt å åpne/restaurere fisketrappa i Jakobsforsen,

Tiltak på Gyro er gjort. Se under Røssågavassdraget og Ranavassdraget.

Ellers er vassdraget sterkt påvirket av kraftutbygging (Statkraft). Det er bygd flere terskler. Regulantprosjektet, konsesjonspålegg og revisjoner: Se under Røssågavassdraget og Ranavassdraget.

Hemnes kommune:

Det er nesten ikke gårdsbruk og overgjødning er nok dermed ikke noe problem

Jernbanefylling gjør at inn og utstrømning er endret. Kan være et problem med at flo går over fylling. Her er det registrert rødlistearter.

- Ser ingen mulige tiltak
- Det er snakk om bygging i dette området

Bergvesenet:

Fylling ved E6 er lagt over fjæra, men dette gjelder sjø.

Røssåen (kystvann)

Hemnes kommune:

Det er registrert spredte avløp, men det er ikke rett. Utslipet ligger nå til Sørfjorden.

Ser ikke noe problem knyttet til jordbruk. Hva med Vallabotn?

Ligger et septik deponi på Utimoen. Det er god filtrering fra dette.

Bergvesenet:

Påvirkning fra gruvedrift ligger sannsynligvis lengre opp i vassdraget og tiltak må således gjennomføres her.

Sørfjorden (kystvann)

Etter at kommunale avløp ble flyttet fra Røssåen kan det være problem med utslipp.

Andre årsaker til at vannforekomsten er i ”mulig risiko” skyldes påvirkninger i vassdragene og tiltakene må gjøres her.

Elsfjorden (kystvann)

Bergvesenet:

Skal undersøke om de har noe

Leirviken /kystvann)

Det er utslipp fra Hemneshalvøya, men det er veldig god resipient så utslipp utgjør antageligvis ikke noe problem.

Holmelvassdraget

NVE er viktig her.

Regulertprosjektet, konsesjonspålegg og revisjoner: Se under Røssåvassdraget og Ranavassdraget.

Dalonselva

Problem med overgjødning

Rana kommune:

Tiltak

- Kantsone
- Undersøke om de følger gjødselplan
- Begrense dyrenes tilgang til elven hvis det er et problem

Bardalselva

Landbruk er betydelig her. Vi må snakke med Leirfjord kommune

Neppelbergelva/ Klubbelva

Vei kan være hinder her, men det kan være naturlig hinder lengre ned

Tiltak:

Kartlegging av elva for å se om det kan være naturlig hinder lengre ned

Utskarpen (kystvann)

Vannoverføring fra Holmelvvassdraget gjennom Helgelandskraft sin regulering er hovedårsak til klassifisering ”risiko”. NVE må inn her

Rana kommune:

Det er slam avskiller på det kommunale avløpet så det skal ikke være noe problem.

Forurensning fra jordbruk skjer til elven så tiltak må gjøres der.

Ranfjorden- Sandnes (kystvann)

Fylkesmannen:

Ønsker at SFT skal legge stasjoner lengre ut i fjorden for å avklare om forurensningskilder lengre inn i fjorden påvirker fjorden så langt ut.

Tiltak

- Flere målestasjoner

Sjona- indre (kystvann)

Vet veldig lite. Men stor vannforekomst så eventuelle påvirkningsfaktorer kan ha liten effekt på vannforekomsten. Økt ferskvannstilførsel pga kraftverksutløp (Sjona kraftverk) med overføring fra Holmeelvvassdraget.

Skogsleira

Skal ta kontakt med Nesna kommune

3. Oppsummering

Arbeidet med tiltaksanalysen er i gang, men det var få konkrete tiltaksforslag som kom opp på møtet. Det må arbeides videre i hver sektor med tiltaksanalysen og det anmodes å melde inn forslag på aktuelle tiltak så snart som mulig, og helst innen 1. Oktober. Herunder bør brukerinteresser/påvirkninger, tiltaksforslag og tiltakenes effekt og kostnad komme med. Det er viktig å huske i denne prosessen at alle tiltak skal være med uavhengig av om de er realistiske. Det er og viktig å huske at flere tiltak allerede kan være planlagt og budsjettet, og man kan dermed henvide til disse tiltaksplanene.

Følgende plan for videre arbeid med tiltaksanalysen fram til forvaltningsplan

Hva	Hvem	Når
Sende ut mer informasjon til sektorene	Kristin	Innen 22/9
Sende inn tiltaksforslag	Alle	Helst innen 1/10
Tilsvarende møte med mattilsynet	Kristin	11/9
Tilsvarende møte med NVE	Kristin/Torgeir/Lars	Innen 1/10
Møte vannregion Nordland	Alle	1/10
Sammenstille tiltaksprogram og forvaltningsplan	Kristin	Innen 1/1-09
Gi høringsuttalelse	Alle	Innen 15/11